

A megyék megerősítése he

kistérségi, regionális, és országos szintet

A honatyák elfogadták a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló törvény módosítását. A regionális fejlesztési tanácsokról szóló javaslatában a két kormánypárt nem tudott megegyezni, a szabad demokrata másként képzelték a területfejlesztési tanácsok összetételét, szerepét, a megye sorsát, mint a szocialisták. Az elfogadott módosítások azonban fontos változásokat jelentenek a területfejlesztés intézményrendszerét és jövőbeni tevékenységét illetően.

Az Országos Területfejlesztési Tanács súlya jelentősen megnő az országos döntéshozatalban. Létre kell hozni a kistérségi fejlesztési tanácsokat, illetve meg kell alakítani a Budapesti Agglomerációs Fejlesztési Tanácsot. A regionális fejlesztési tanácsokat és munkaszervezetüket, a regionális fejlesztési ügynökségeket is megerősíti a törvény.

Az Országgyűlés 1996 tavaszán fogadta el a területfejlesztési törvényt. Fontos lépés volt ez a területpolitika intézményrendszerének hazai kialakításában, hiszen ez a jogszabály fogalmazta meg az önkormányzati társulások, a megyei és regionális fejlesztési tanácsok, valamint egyebek mellett az Országos Területfejlesztési Tanács feladatait, illetve hatáskörét. A törvényt 1999-ben módosították: az Európai Unió regionális politikájára is tekintettel törekedtek megfogalmazni a területfejlesztés céljait, kialakítani intézmény- és eszközrendszerét.

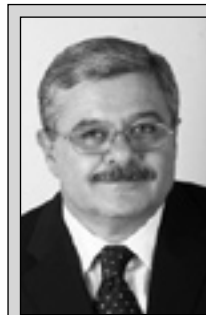
Az elmúlt évtized tapasztalatai azt mutatják, hogy egyes célok nem vagy csak részben teljesültek – indokolta a módosítás szükségességét a Parlamentben Nagy Sándor, a Miniszterelnöki Hivatal politikai államtitkára. Nem csökkentek, inkább tovább növekedtek a relatív területi gazda-

sági különbségek. A támogatásra fordított források elaprosztottak. Sok a párhuzamosság a támogatáspolitikában, nem megfelelően koordináltak a források. Nem erősödtek meg kellőképpen a regionális döntéshozó testületek és azok munkaszervezetei, így jelenlegi formájukban nem alkalmassak arra, hogy az uniós források felhasználása érdekében önálló, az EU által is elfogadható regionális programokat dolgozzanak ki, és az így elnyert forrásokat saját döntéseikkel használják fel. A '99-es törvénymódosítás túlsúlyos kormányzati képviselőket biztosított a regionális fejlesztési tanácsokban. Nagy Sándor szerint nem kapott kellő figyelmet a kistérség, mint fejlesztési szintér sem. A törvénymódosítás mindezekkel kapcsolatban kezdeményez változásokat.

Az Országos Területfejlesztési Tanács összetételét úgy javasolták megváltoztatni, hogy abban szavazati

joggal a fejlesztéspolitikában érintett tárcák vezetői, a regionális fejlesztési tanácsok elnökei, az országos gazdasági kamarák elnökei, az Érdekegyeztető Tanács munkavállalói és munkáltatói oldalának egy-egy képviselője, valamint az országos önkormányzati érdekszövetségek összesen három képviselője vegyen részt. Kezdetektől viták övezték a fenti javaslatot – mondta az államtitkár –, mert például a gazdasági kamarák, illetve a szociális partnerek szavazati jogú részvételét többen indokolatlannak tartották, illetve megfogalmazták, hogy a javaslat nem következetes, mert regionális és megyei szinten az említett szervezetek tanácskozási joggal rendelkeznek.

Ugyancsak viták keretében fogalmazódott meg a regionális fejlesztési tanácsok összetételére, hatáskörére vonatkozó javaslat. A kormány erőteljesen mérlegelni kívánta az egyes mi-

Nagy Sándor: A '99-es törvénymódosítás túlsúlyos kormányzati képviselőket biztosított a regionális fejlesztési tanácsokban. Nem kapott kellő figyelmet a kistérség, mint fejlesztési szintér sem.

lyett...

nisztériumok képviselőinek számát, és jelentősen növelte volna az önkormányzati választásokon mandátumot szerzett személyek számát, súlyát oly módon, hogy növelte volna a megyei közgyűlések, megyei jogú városok testületeiből delegáltak számát, de meghatározott keretek között képviselőket biztosított volna a kistérségeknek is.

Azok döntenek, akik a régióban élnek

A regionális tanácsokkal összefüggésben új vonása a törvénynek, hogy kötelező jelleggel írja elő a közép-magyarországi régióon belül az agglomerációs tanács létrehozását, tekintettel a főváros és az azt körülvevő agglomeráció sajátos problémáira. A megyei területfejlesztési tanácsok szerepét illetően a javaslat kisebb változásokat kezdeményezett, amit sokan bíráltak. Szembe kellett néznünk azzal, hogy nem a területfejlesztésről szóló törvény feladata a megyét általában, illetve a konkrét részleteket illetően beilleszteni az államszervezetbe, meghatározni közjogi státusát, alkotmányos helyét, szerepét, amelyek a választójogi törvényig terjedő kérdések egész sorát vetik fel – fejtette ki ezzel kapcsolatban az államtitkár.

*Mikes Éva:
A törvényjavaslat nincs összhangban a kistérségi társulásokról szóló törvénnyel, amely végül nem tette kötelezővé az összefogást.*

A kistérségekre vonatkozó szabályokat illetően mutatkozott a legnagyobb egyetértés. Az önkormányzati társulások tapasztalataiból is kiindulva fontosnak tartják, hogy valamennyi kistérség rendelkezzen átgondolt, reális fejlesztési koncepcióval, programmal, s az általuk fontosnak tartott fejlesztési elképzeléseket képesek legyenek menedzselni. Ezáltal erősödjön tőke-, illetve forrásvonzó képességük és a megszerzett források felhasználásának hatékonysága. Mindez akkor működőképes a kormányzat szerint, ha stabil térségi keretek között és minden településre érvényes módon történik. Ezért javasolták, hogy valamennyi kistérségben jöjjenek létre fejlesztési tanácsok, amelyek teljes körűen, az ország egész területét lefedően gondozhatnák a kistérségi fejlesztéspolitikát egyes kérdéseit. Mindez nem a kistérségi társulások ellen irányulna – tette hozzá az államtitkár. Hangsúlyozta, hogy ahol teljes körű, többcélú önkormányzati társulás jön létre, ott ezek látják el a javaslatban leírt területfejlesztési funkciókat is. Nincs szó tehát az intézményrendszer megduplázásáról, és arról sem, hogy a kistérségi

fejlesztési tanács a fejlesztő, felzárkóztató politika jelentős forráselosztó színterévé válna, ami a szocialisták szerint szakmailag teljesen elhibázott koncepció lenne. Úgy vélik, hogy a fejlesztési forrásokról nagyrészt a régióknak, kisebb mértékben a megyéknek, indokolt esetben a kormányzati szintnek kell továbbra is döntenie. A területfejlesztés szakmai koncepciójának országos és területi szinteken megfelelően kiértékelnie kell lennie, egyebek mellett azért is, hogy a 2007. január 1-jétől megnyíló, jelentős uniós források fogadására az ország és térségei felkészüljenek – figyelmeztetett az államtitkár.

Vita a bizottságokban

Az már a bizottsági üléseken is érezhető volt, hogy a törvénymódosítás részleteit illetően nincs összhang. A területfejlesztési bizottság pél-

dául 11 nem és 10 igen szavazat mellett nem is tartotta általános vitára alkalmasnak a törvényjavaslatot. Alapvető kérdésként merült fel, hogy a területfejlesztés kiragadható-e az államigazgatás és az önkormányzati rendszer megreformálásának kérdésköréből. A többségi álláspont szerint nem, hiszen aki önmagában a területfejlesztést próbálja megreformálni, az légüres térbe kormányozza magát – hangzott el az első ellenérv. Szükségnek tartották továbbá, hogy a területfejlesztés és az azzal foglalkozó intézmények törvényileg garantált forrásokkal rendelkezzenek. Fejlesztési koncepciók, programok készítéséhez, projektek menedzseléséhez, szakértők alkalmazásához, a munkaszervezetek működtetéséhez ugyanis erre szükség van.

Az önkormányzati bizottságban döntetlen lett az állás, 11 igen és 11 nem szavazat született a javaslat általános vitára való alkalmasságáról, ami azt jelenti, hogy az általános vitára bocsátást itt sem támogatták. Vita elsősorban a kistérségek körül zajlott, ezen belül is a megalakulás, a szervezeti és működési szabályzat elfogadása, az ottani

Wekler Ferenc: A területfejlesztés egysége Magyarországon a kistérség, a regionális szint és az országos szint. Nincs szükség a megyei szint megerősítésére.

Mennyi jut parlagfűirtásra?

Számon kérte a mezőgazdasági miniszteren Selmeczi Gabriella fideszes képviselő, hogy mi történt a parlagfűmentesítési programra szánt pénzekkel. Minimum 8 milliárd forintba lenne szükség a gyomnövény elleni eredményes küzdelemhez. A költségvetésben erre 1,5 milliárd forintot terveztek, plusz a személyi jövedelmadókból felajánlott 1 százalékokat. Ám ezt az ellenzék szerint „elvitte” a Draskovics-féle megszorítócsomag, így mindössze 700 millió maradt. Ezután jött az újabb hidegzuhany, nem találtak az adófizetők 1 százalékából befolyt pénzt – mondta a képviselő.

Németh Imre földművelésügyi miniszter válaszában elmondta: hogy a pol-

gárok 2003-ban a népegészségügyi programra és a parlagfűirtásra az adójuk 1 százalékaként összesen 835 millió forintot ajánlottak fel. Az Országgyűlés határozata értelmében parlagfűmentesítésre ebből 500 millió forint fordítható. Ehhez az FVM a saját költségvetéséből még 200 millió forintot hozzátesz, tehát az idei esztendőben 700 millió forint áll rendelkezésre parlagfűmentesítésre. Ezen túl a növényvédelmi közérdekű védekezésre 340 millió forintot szának. Az európai uniós támogatási feltételek szerint Magyarországon 4 millió 355 ezer hektáron szigorúan a helyszínen leellenőrzik azt, hogy a gazdálkodók betartják-e a jó mezőgazdasági és környezeti állapotnak megfelelő előírásokat.

döntési arányok körül. A sok települési önkormányzatot összefogó kistérségek között az együttműködés szinte lehetetlen, amit a kormány képviselője is elismert. A megyei jogú városok vonatkozásában a vétójogot, mint többletjogosítványt kifogásolták. Bírálták azt is, hogy szűkült az önkormányzati szereplők és a szakmai szervezetek szerepe a fejlesztési tanácsokban, amelyre példa, hogy kikerült onnan a Magyar Tudományos Akadémia, illetve a KSH.

Szabó György, az MSZP képviselőcsoportjának szónokája a módosítás legfőbb okaként egyebek között a szétaprózott, sok kistépülést tartalmazó településhálózatot hozta fel, amely nem alkalmas arra, hogy a fejlesztési feladatokat megoldja. Ma Magyarországon nagyjából ezer jogcímen lehet különböző fejlesztési támogatáshoz jutni, és az is biztos, hogy a nagy számú fejezeti kezelésű fejlesztési forrás lehetetlenné teszi bármilyen jó szándék, bármilyen kormányzati felelősség mellett is az érdemi koordinációt, és ez pazarló, rossz felhasználást eredményez – mondta. Ezért nemcsak a kistérségek, de a megyék és a régiók között is növekedtek a különbözőségek.

Az ellenzék egyik kifogása az volt, hogy a „pártkatonákat, akiket kineveztek kistérségi megbízottaknak, most bebetonozzák”. Az új fejlesztési tanácsokban pedig szerintük kormányzati mozgástér-növekedés következik be az ön-

kormányzatokkal szemben, a székhely-település polgármestere vétójogot kap, a kistépülések mozgásteret szűkül. A javasolt rendszer drágább, bürokratikusabb és növeli az adminisztrációt – foglalta össze Kovács Zoltán (Fidesz), miért nem támogatják a kormány elképzelését.

A Fidesz szónokája, Mikes Éva arra mutatott rá, hogy a törvényjavaslat nincs összhangban a kistérségi társulásokról szóló törvénnyel, amely végül nem tette kötelezővé az összefogást. A fejlesztési tanácsok szervezési és működési szabályzatának elfogadásához teljes körű konszenzust ír elő ez a törvényjavaslat, amit a politikus szintén nem tartott reálisnak. Ugyanígy végiggondolandónak nevezte az úgynevezett súlyozott szavazásokat, mert ezek a fejletlenebb térségek kistépüléseit még kiszolgáltatottabb helyzetbe hozzák. Olyan szabályokat alkalmazni, amelyek helyettesítéssel, más polgármesterek megbízásával lehetővé teszik 5–9 tagú bizottság megalakítását a sok kistépülést tartalmazó térségekben, egyértelműen azt jelenti, hogy az aprófalvas részekben az igazán kicsi települések kiszorulnak a döntésekből – vélte a képviselő. Kifogásolta azt is, hogy a budapesti agglomerációs térségi tanácsban mind a központi régió elnökének, mind a főpolgármesternek egyetértési joga van, ami lehetetlenné teheti ennek a tanácsnak a működését, ha nem sikerül konszenzust kialakítaniuk.

A kormánypártok sem értenek egyet

Koncepcionális problémák merültek fel a vita során, és ez az oka annak, hogy az SZDSZ képviselőcsoportja nem támogatja ezen javaslat elfogadását – adott magyarázatot a kisebbik kormánypárt hozzászólója a bizottsági üléseken történetekre. A '90-es önkormányzati rendszer létrejötte pillanatában nem tűnt rossznak, ám az utóbbi években kiderült, hogy ez a szétaprózott önkormányzati szisztéma a demográfiai és egyéb okok miatt nehezen finanszírozható, és a települések egymásra utaltsága ma fontosabb, mint ahogy annak idején tűnt – mondta *Wekler Ferenc*.

Szükség van az önkormányzati rendszer átfogó felülvizsgálatára, és nem választható szét a területfejlesztés, illetve az önkormányzati rendszer reformja. Különösen akkor nem, amikor a beterjesztett javaslat egyértelműen az önkormányzati szereplők dominanciáját teremtené meg kistérségi, megyei és regionális szinten – szögezte le a képviselő. Az SZDSZ álláspontja szerint ebben a törvényjavaslatban olyan kezdeményezések vannak, amelyek a kormányprogrammal szemben más struktúra megerősítését, kiépítését kezdeményezik. Jelesül a megyei szintér megerősítését, illetve az ott legitímen megválasztott politikusok szereplését, egyrészt regionális szinten, másrészt megyei szinten, harmadrészt kistérségi szinten. Ez az alapvető problémánk a beterjesztett törvény-

javaslattal – jelentette ki a szónok. Az SZDSZ továbbra is azt mondja, hogy a területfejlesztés egysége Magyarországon a kistérség, a regionális szint és az országos szint. Nincs szükség a megyei szint megerősítésére.

Nem tudják támogatni azt sem, hogy a kistérségi szereplők súlya csökken, s a városi, a megyei jogú városi és a megyei közgyűlési szereplők súlya nő oly mértékben, hogy egymaguk dönthetnek a fejlesztési koncepciókról, s így a források elosztásáról is. A kistérségi megbízotti rendszerrel kapcsolatban megjegyezte: érdekes volt hallgatni a Fidesz előadóját, aki politikai komisszárként aposztrofálta ezt a hálózatot, amelyet az ő idejükben hoztak létre, s ők ugyanúgy a saját embekeiket ültették ebbe a pozícióba. Az SZDSZ ezért azt javasolta, hogy a kistérségi megbízotti hálózatot forrásokkal együtt adják át a létrejövő többcélú területfejlesztési társulásoknak.

A regionális szintet tekintve nem tartják szerencsésnek, hogy a kormány teljes mértékben kivonul a regionális tanácsokból, s csak egy miniszter képviselője lesz jelen. Nem szerencsés, ha azoknak a minisztériumoknak a képviselői, amelyek operatív programokkal uniós forrásokat kezelnek, nincsenek ott azon a szinten, ahol a program végrehajtását ellenőrizni és döntésekkel segíteni kell – indokolta álláspontjukat *Wekler Ferenc*.

Németh Era

Vita a bérkiegészítő támogatásokról

Az ország egyik leghátrányosabb helyzetű térségében egy nyolcszáz lelkes kistelepülés, Nagy-rév panaszát tolmácsolta Lezsák Sándor (MDF). A probléma szerinte még nagyon sok falut érint. A hatályos törvény szerint ugyanis az önkormányzatot akkor illeti meg a bérkiegészítő támogatás, ha a 2003. évi forrásainak növekménye nem fedezi a bérkiadások növekményének 98 százalékát. A képviselő szerint ezt a növekményt a 2002. évi tényleges bevételekhez kellene viszonyítani, nem az eredetileg tervezett bevételekhez. Miért nem a tényszámok döntenek el a támogatás szükségességét? – fordult a pénzügyi tárca államtitkárához az ellenzéki képviselő. Mi a logikája annak, hogy a tervezettől való eltérést súlyosan büntetni, szankcionálni kell?

– tette még hozzá. Ráadásul ezt a sajátos, az előirányzott-hoz igazodó elszámolási kötelezettséget csak utólag vezették be.

Azok a helyi önkormányzatok, amelyeknél a költségvetési törvény által részletezett bevételek növekményei nem érték el a bérnövekedésből adódó kiadási kötelezettségeket, kiegészítő támogatásra váltak jogosulttá – fejtette ki válaszában Veres János. A költségvetési törvény szerint a forrásnövekmény bázisául a 2002. évi eredeti előirányzatokat kell figyelembe venni, és ehhez viszonyítva kell meghatározni a kiegészítő támogatás nagyságát. Miután a törvény így szabályozta, ezért sem a Pénzügyminisztériumnak, sem bármelyik másik tárcának nem volt lehetősége ettől a későbbiekben eltérni.